

Samarbejde mellem myndigheder og landbrug

Rikke Krogshave Laursen, SEGES Innovation
Kristina Møberg Jensen, WSP

Vandløbsdage, 10. nov. 2022

STØTTET AF
Promilleafgiftsfonden for landbrug

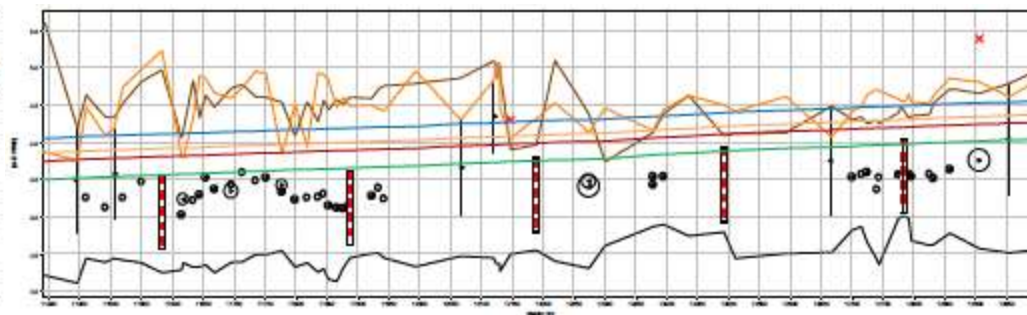
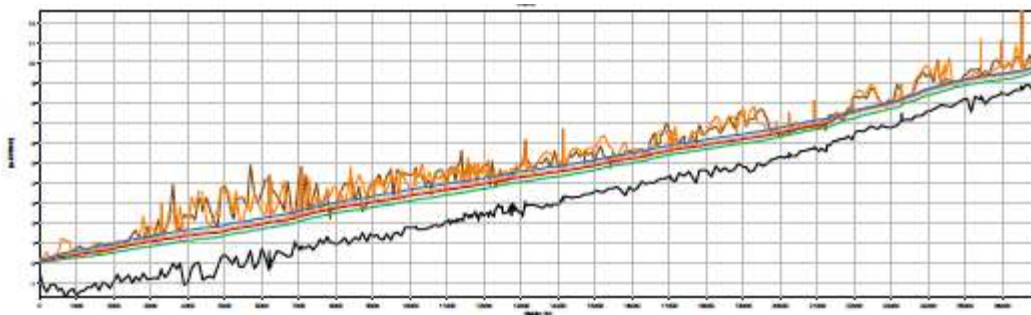
SEGES
INNOVATION

Hvorfor står vi her i dag?

- Der opstår af og til udfordringer mellem landbrug og myndigheder (rådgiver) i vandløbssager, hvor VASP-beregninger indgår ved kontrol af regulativer med teoretiske skikkelse.
- Det kan føre til mistillid, lange sagsforløb og stor arbejdsbyrde for parterne og i nogle tilfælde retssager.

Formålet:

- At dykke ned i misforståelserne for at blive klogere på, hvor kommunikationen går skævt, med respekt for hinandens oplevelser og forståelse af virkeligheden.
- At pege på løsninger der kan støtte op omkring en bedre forståelse af VASP-beregningerne.

Hvad oplever og siger landbrugskonsulenterne?

Kommunemedarbejderen stopper ikke altid virkelighedens faktorer ind i VASP men mere de faktorer, som viser regulativoverholdelse.

Beregningerne stemmer ikke overens med virkeligheden.

VASP kan altid producere et diagram, der viser det, som myndigheden ønsker.

Manglende transparens ift. forudsætningerne for beregningerne. Forudsætningerne vises ikke i første omgang.

Mangler at få usikkerhederne vist.

Mangler forklaringer. Det er svært at vurdere, det der kommer ud af modellen, og det der rapporteres.

WSP (og andre private rådgivere) løber myndighedens (kundens) ærinde.

Hvad oplever og siger rådgiver?

Manglende forståelse for, at vi ikke kan udføre kontrol på baggrund af andet, end hvad der er fastlagt i regulativer (og dermed vandløbsloven)

Man høre ofte udsagnet – ”Der er kommet mere vand og vandløbet er jo til for at føre vandet væk, og de skal derfor graves dybere og bredere!” (uden at køre en reguleringssag).

Rådgiveren arbejder jo for myndigheden – så de løber deres ærinde!

Manglende forståelse for at dårlige afvanding kan skyldes andet end vandløbets skikkelse, og derfor ikke kan løses ved oprensning alene f.eks.:

- Sætninger
- Dårlig vedligeholdelse af dræn
- Naturlig variation af grødesammensætning.
- Broer og rørledninger kan være begrænsende for vandføringen ikke vandløbets skikkelse.
- Påvirkning af stuvning fra hav eller større vandløb ved udløb (som man ikke kan gøre noget ved).

Overordnede temaer vi vil fokusere på

- **Manglende forståelse/viden:**
 - Ift. hvad et teoretisk skikkelsesregulativ er.
 - Hvordan et teoretisk skikkelsesregulativ kontrolleres. Herunder overvejelser ift. ufuldstændige regulativer og hvordan manglende data håndteres.
 - Hvad VASP er og hvordan VASP regner.
- **Overensstemmelse mellem beregning og det der opleves - realistisk datagrundlag:**
 - Gamle regulativer der afviger væsentligt fra nye opmålinger.
 - Manglende viden om Manningtal og afstrømning.
- **Helhedsorienteret tilgang er vejen frem ift. klimatilpasning**

Manglende viden og forståelse ift. teoretisk skikkelse

Landbruget

Regulativtypen teoretisk skikkelse er svær at forstå bl.a. pga. kontrollen kræver et program som VASP og en hydraulisk viden.

I regulativer med teoretisk skikkelse er *der ikke* krav om, at selve skikkelsen skal være overholdt.

Kravet er til skikkelsens vandføringsevne og **skikkelsen er således kun vejledende. Metoden baserer sig således ikke direkte på den faktiske vandføringsevne i vandløbet, men på en modelberegnet teoretisk vandføringsevne ud fra en teoretisk skikkelse.**

Kontrol udføres med vandspejlsberegninger i VASP på henholdsvis regulativ og kontrolopmåling. For at sammenligningen skal give mening, **skal de hydrauliske parametre være de samme for opmåling og den regulativmæssige skikkelse, så de forskelle i vandføringsevne, der beregnes, udelukkende kan tilskrives skikkelsesvariation mellem den teoretiske skikkelse og kontrolopmålingens skikkelse.**

Udfordring

Beregningerne bliver ikke bedre end de data, vi putter ind. Dvs. regulativskikkelsen skal være beskrivende for variationen i vandløbet og opmålingen skal være af ordentlig kvalitet!

Overensstemmelse mellem beregning og det der opleves

Landbruget

Resultater af VASP beregninger stemmer ikke altid overens med det landmænd og landbrugskonsulenter oplever i virkeligheden.

Ja, det er ikke altid et teoretisk skikkelsesregulativ viser virkeligheden, men det forsøges at anvende så realistisk et datagrundlag som muligt.

Men med de sammenlignelige vandspejlsberegninger, så har det mindre betydning. I regulativet bør der stå hvordan kontrollen skal udføres.

Rådgiver/myndighed er således **bundet af det der står i regulativet.**

Udfordring

- Hvis regulativet ikke beskriver skikkelse eller en vandføringsevne, så står både landbrug og myndigheden dårligt.
- Hvis regulativet ikke beskriver kontrolmetode og data til kontrol, så må vi foretage beregninger på baggrund af erfaringer fra andre regulativer samt generelle faglige viden.
- Ved kontrol er det ikke formålet at sikre mod oversvømmelser.
- VASP kan ikke definere usikkerheden, men meget af usikkerheden ligger i datagrundlaget især kvaliteten af opmålingen.

Helhedsplanlægning er vejen frem ift. klimatilpasning

Rådgiveren

Husk på at dårlige afvanding kan skyldes andet end vandløbets skikkelse, og derfor ikke kan løses ved oprensning alene f.eks:

- Sætninger
- Dårlig vedligeholdelse af dræn
- Naturlig variation af grødesammensætning
- Broer og rørledninger kan være begrænsende for vandføringen ikke vandløbets skikkelse.
- Påvirkning af stuvning fra hav eller større vandløb ved udløb.

Landbruget har fuld forståelse for, at afvandingen er påvirket af mange faktorer. Således arbejdes der også på at forbedre de faktorer, som er muligt på markfladen, når årsagen til afvandingsudfordringen er identificeret. Dette er bl.a.

- Forbedret dræning
- Brydning af vandstandsede jordlag
- Forbedre infiltrationsevnen
- Planering
- Pumper
- Diger

En forudsætning for at løsninger på markfladen fungerer er, at vandet kan komme væk, og derfor er landbruget opmærksomme på at vandløbsvedligeholdelsen er i orden og overholder de i regulativet fastsatte bestemmelser.

Landbruget accepterer, at der er landbrugsarealer, der ikke længere er dyrkbare og ikke kan løses i regulativet alene. I disse tilfælde skal der andre helhedsorienterede løsninger til. Her arbejder landbruget bl.a. med:

- Vådområde- og lavbundsprojekter / jordfordeling
- Landmanden som vandforvalter, vandparkering
- Opkøb

Udfordring

- Komplekst område på tværs af en række lovgivninger, myndigheder, fagligheder mv.
- Lang proces

Hvad kan vi blive bedre til?

- At forklare hvad et teoretisk skikkelsesregulativ betyder
- I nye regulativer skal vi huske en detaljeret beskrivelse af kontrolmetoden og datagrundlaget.
- Huske at få beskrevet den fremtidige vandføringsevne i regulerings sagen/tillægsregulativet, f.eks. som en teoretisk skikkelse, når der er gennemført projekter.
- Valgt skikkelse og datagrundlag skal så tæt på virkeligheden som muligt, men med forståelse for, at Manningtallet er meget svært at fastlægge?
- Beskrive datagrundlaget for VASP beregningerne ved kontroller for at øge gennemsueligheden.

Hvad kan der gøres for at reducere udfordringerne?

Ideer

En vejledning, som hjælper med at øge forståelsen for VASP og dens beregninger herunder programmets muligheder og begrænsninger.

En guide til at forstå forskellen mellem en teoretisk beregning som VASP giver og sammenligner pba. bestemmelser i regulativ vs. det lodsejer / konsulent oplever i virkeligheden. Løsningen findes nok i regulativet og forudsætningerne for dette.

Guide (evt. tekstforslag) til de kommende regulativer, så der ikke er i tvivl om, hvordan man gennemføre en kontrol af en teoretisk skikkelse, og hvilke data der anvendes.

Ved udarbejdelse af nye regulativer, hvor der er problemer med afvanding, tages lodsejerne med tidligt i processen, hvor rammerne for regulativrevisionen også fastsættes sammen (hvad man kan og ikke kan jf. Vandløbsloven)

Diskussion af konkrete eksempler på, hvor afrapporteringen har været svær at gennemskue for landmanden, så vi kan blive bedre til at lave gennemskuelige rapporter.

Konkrete samarbejdsprojekter hvor vi tænker helhedsorienteret i forhold til alle de faktorer, som påvirker vandføringen i et vandløb, så oprensning af vandløb ikke er den eneste løsning.

Diskussion

- Hvilke løsningsmuligheder ser I ift. at reducere udfordringerne / diskussionerne omkring VASP-beregninger?
- Hvad er Jeres behov?
- Hvordan kan vi i praksis arbejde videre med løsningsmulighederne?

Tak for opmærksomheden!

Foto: WSP

Rikke Krogshave Laursen
Kristina Møberg Jensen

Rila@seges.dk
Kristina.M.Jensen@wsp.com

+45 3030 2682
+45 2168 1631

SEGES
INNOVATION